

A bánya ÉK-i részén egy *bronzkori*, a kisapostagi kultúra időszakára tehető település maradványait találtuk meg. Hat nagyméretű, nagy mennyiségű leletanyagot tartalmazó, szabálytalan ovális alakú gödör biztosan, három gyér leletanyagot tartalmazó kisebb méretű objektum feltételesen erre a korszakra datálható. A lelőhelynek ezen a részén három csontvázas sírt is találtunk. Ezekből kettő biztosan, a harmadik nagy valószínűséggel a *kelta kora* tehető. Ez utóbbi sír Ny-K-i tájolású, bolygatott volt, a földjéből egy vascsat került elő, más melléklete nem volt. A másik két sír DNy-ÉK-i tájolású volt, egymással párhuzamosan feküdtek. Az egyik mellett vaskarperecet és a lábához tett edényt találtunk, a másiknak bronz lábpercei, a bal kezén vas karperece volt, lábához két edényt tettek, mellette egy hosszúkás, megmunkált kődarab feküdt.

A bánya DNy-i részén egy szondával azonosítottuk a *neolit* telep határát, melynek során 15 erősen sérült objektum került elő. Egy kisebb területen kilenc objektumot bontottunk ki, ezek közül két gödör a *római kora* tehető. A többi objektum – hat kisebb-nagyobb gödör és egy nagyobb méretű, ovális alakú objektum – őskori volt, nagyobb részük a dunántúli vonaldíszes kerámia időszakára keltezhető.

Munkatársak: Molnár István régész, Mészáros Szilvia, Varga Gyula, Móricz Róbert technikusok.

NÉMETH PÉTER GERGELY – MOLNÁR ISTVÁN

304. Orfalu, belterület (Hrsz.: 54)

(Vas megye) Ő, Á, Kö

2005. szeptember 13-án régészeti terepbejárást végeztünk a falu fejlesztési területein. Az egyetlen terület, ahol kerámiákat találtunk a falu belsejében van. Az 54-es helyrajzi számmal jelzett belterületi szántón egy szélesebb plató meredek oldalának egyik teraszán több őskori, Árpád-kori és középkori telepre utaló jelenséget fedeztünk fel. A dűlő környékén patak vagy folyó nincsen, de a terület körül több vízjárta árok és tóka is elhelyezkedik, ami a régészeti kultúrák könnyű megtelepedését segíthette elő.

Munkatársak: Derdák Ferenc, Szilasi Attila Botond, Kiss Krisztina és Mátyus Magdolna.

ILON GÁBOR

305. Oros, IV. homokbánya

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, LT

A homokbánya területén a Nyíregyházát K-ről elkerülő út építése miatt vált szükségessé a leletmentés, amelyet 2005. június 23. és július 29. között végeztünk. A lelőhely a 600 m hosszú és nagyjából ugyanilyen széles, nagy homokdombnak csak az É-i, lankásabb, hosszan elnyúló lejtőjén húzódott. Közelítőleg egy 110×40–70 m széles felületen dolgoztunk. A tiszta, gyorsan száradó és omló homoktalajban az objektumfoltok igen rosszul rajzolódtek. A feltárás során 23 objektum, valamint jelentős mennyiségű leletanyag került felszínre. A feltárt ob-

jektumok az 5547 m²-es terület ÉÉNy-i részén csoportosultak, a lehumuszolt terület déli szegélye felé csak szórványosan jelentkeztek. Egy neolit és egy késő vaskori teleprészletet tártunk fel.

Az elúszó, szabálytalan *újkőkori* gödrök meghatározása különösen bonyolult volt, mert a lejtős domboldalon mindenfelé került elő szórvány régészeti anyag. Vagyis a neolit telep a talajerózió miatt már nagymértékben „elkopott”. A feltárás déli részén egy tárolóvermes neolit ház maradványai kerültek elő. Ezenkívül 11 másik, az AVK kultúrához tartozó gödröt és egy tűzhegyet bontottunk ki.

A feltárt terület É-i részén egy kelta házsor került elő. Az 5(?) házból három egymáshoz egészen közel állt. A vaskori objektumok sorát még egy gödör és egy kút egészítette ki. Leletanyaguk közepesnek mondható.

Munkatársak: Babolcsi Andrea régész, Mester Andrea gyűjteménykezelő, Urbán Norbert rajzoló.

CRIȘAN-BĂCUEȚ, SANDA – KÁDÁS ZOLTÁN –
MOLNÁR ZSOLT

306. Orosháza, Bónum, Faluhely

(Békés megye) A

2005 tavaszán elvégeztük a 10. sz. lelőhely feltárását az Orosházát elkerülő út főútvonali nyomvonalszakaszán. A lelőhely K-i részén feltárt objektumok egy bonyolult árokrendszer részletét képezték, ill. kettő közülük ház/műhely volt. Nagy részük a késő avar korba sorolható leletanyagot tartalmazott.

A feltárt terület a főútvonali nyomvonal megkutatott részének legnyugatibb részét képezte, melytől K-re 700 m-en keresztül, az avar teleprészlet közvetlen szomszédságában csak Árpád-kori objektumokat tártunk fel 2004-ben. A most feltárt avar teleprészlet egy széles és mély ősmeder K-i partjának keskeny sávjára támaszkodik, mely ősfolyó túlsó, Ny-i partján Gyucha Attila folytatott ásatásokat ez évben (13. sz. lh.).

RÓZSA ZOLTÁN

307. Orosháza, Bónum, régi téglagyár

(Békés megye) A

2005. április 4. és június 2. között a 47. sz. főút Orosházát elkerülő szakaszának építéséhez kapcsolódóan megelőző feltárást végeztünk az orosházi 13. sz. lelőhelyen. Az ásatás során 150×30 m-es felületen két csoportban késő avar kori, leletanyagban szegény objektumokat tártunk fel. Több ház mellett árokrendszerek és agyagki-termelő gödrök kerültek elő.

GYUCHA ATTILA

308. Ónod, vár

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Á, Kk

2005. augusztus 1. és szeptember 30. között folytattuk a vár helyreállítását megelőző kutatást. A belső vár DK-i

sarokhelyiségében feltártuk a 3. és 4. agyagpadlót (15–16. sz.), valamint a közöttük elhelyezkedő fekete faszenes, konyhai hulladékot tartalmazó réteget. A helyiségben hat kerekded alaprajzú gödröt is feltártunk. A déli palotaszárnytól É-ra az udvari szinteket tártuk fel. Idén bolygatatlan késő középkori rétegek is előkerültek, áttört mérműves kályhacsempe-maradványokkal. Elértük a falak alapozási szintjét, és előkerültek a korai (véltőleg Árpád-kori, és 14. századi) temetkezések megbolygatott csontmaradványai is.

A 46. sz. szelvényben az udvar 16–17. századi rétegeit bontottuk. A téglás, épülettörmelékes rétegből egyszer hornyolt gótikus boltozati bordatöredékek kerültek elő. A 47. sz. szelvényben nagy mélységben került elő a visszabontott Ny-i zárófal. A szelvény közepe táján egy részben elbontott bejárati nyílást találtunk. A déli szárkő in situ lábazati köve egykorú a falazattal. A kapunyílás déli oldalán megmaradt a rézsűsen szélesedő káva alsó kősora. A déli szárkő vélhetően második réteggövedet a kapunyílásba fordulva találtuk meg. A piramisos megállítási szárkő összetett gótikus profillal tagolt. A kapu É-i oldalából a faragott köveket kibontották, csupán a szárkő lábazati kövének lenyomata került elő. Utóbb a kapu elé téglából valamiféle építményt (farkasverem?) készítettek, alaprajzának tisztázására azonban nem kerülhetett sor.

Az É-i pincéről megállapítottuk, hogy É-i és D-i fala nem egykorú. É-i fala a belső vár többi külső falával együtt a gótikus periódusból származik, míg a déli fal a dongaboltozattal együtt utólagosan épült, horzsaköves riolittufa kőanyagából ítélve a 16. sz. első negyedében. Az É-i falhoz utólag széles aknát (tornyot?) építettek, melynek betöltéséből a 17. sz. első felére tehető kályhacsempék kerültek napvilágra. Az épületrész alaprajzának tisztázása jövőre maradt. A pince déli falában az udvarról induló, téglából kialakított lejáró csekély maradványai bukkantak elő. A pince betöltésében a 16–17. századi leletanyag mellett 19. századi kályhacsempék is előbukkantak, melyek bizonyítják az épületrész kései újrahasznosítását.

Leletanyag: kerámia és kályhacsempék, érmék, vaseszközök és fegyveralkatrészek a 15–17. századból, csekély textilmaradvány a 16. századból.

TOMKA GÁBOR

309. Ópályi, Homokbánya

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B

A területen 2005. március 17-én végzett terepbejáráson kevés bronzkori cserepet találtunk. Április 6–14. között megelőző feltárást végeztünk 347 m²-en.

A lelőhely egy É–D irányú dombháton fekszik, melynek főként az É-i részén sűrűsödtek az objektumok, közepe – ahol egy természetes mélyedés található –, valamint a déli végén gyakorlatilag üresnek bizonyult. A lelőhelyet egy, a dombhátat É–D irányban átvágó árokkal kutattuk. Összesen 12 objektumot tártunk fel, ebből

11 gödör és 1 árok. A gödrökből viszonylag nagy mennyiségű leletanyag került elő, melyek mind a kora bronzkorra datálhatók, ezen belül is a Szaniszló-csoport idejére.

NAGY MÁRTA

310. Ölbő, Főső-berek szer

(Vas megye) Ő, Ró, Á

Az épülő 400 kV-os Győr–Szombathely távvezeték 194. sz. oszlophelyén (Hrsz.: 019/4) található a lelőhely, központi része a Kőrös-patak felső teraszán van. Az oszlophelytől ÉK-re a kertek végében, illetve a kukoricásban igen sok kerámiát gyűjtöttünk az őskorból, római korból, Árpád-korból.

2005 júniusában a kutatás egy kb. 9×10 m-es területen folyt, a lelőhely központi részétől DNy-ra, szinte a Kőrös-patak árterében. A DNy-i oszlopláb helyén, a mai felszíntől kb. 55 cm-re a fekete öntéstalajban teguladarabok, állatcsont, állati koponya maradványa kerültek elő, valószínűleg a patak hordalékaként. Az ÉK-i oszlopláb területén egy kerek objektum feltárta került elő. Betöltése egyöntetű szürkés-vöröses iszapos. Valószínűleg egy kisebb kút lehetett, melynek tölcéses szája volt, lefelé a fala elég meredek. Az alját a feltörő víz miatt nem tudtuk megkeresni. Értékelhető leletanyag nem került elő belőle, így kora kérdéses.

FARKAS CSILLA

311. Örvényes, Hosszú rétek

(MRT 2. k. 35/5 lh.)

(Veszprém megye) Ró

A római kori villa területén végzett geofizikai felméréseket a golfpálya tervezett építése tette szükségessé. Szentlélek Tihamér részleges ásatását követően régészeti feltárás nem volt a területen, állandó rongálás, illetéktelen kutatások nyomai azonban felfedezhetőek voltak. A vissza nem temetett, védőtetővel ellátott I. sz. épület tetejét és falainak egy részét időközben elbontották. Szentlélek Tihamér közölt alaprajza az épületcsoport csak egy részének feltárájáról tanúskodik,¹⁴ s egyben arra is utal, hogy szükség lenne a már közzétett II–III. sz. épület alaprajzának felülvizsgálatára is.

A 2005. május 9–10-én végzett geofizikai felmérések alátámasztották a felszínen látottakat: a villához Balatonudvari felé újabb épületek csatlakoznak, az Örvényes felé látott és mért nagy halmot és talán kisebb halmokat a villa egyik temetkezőhelyével azonosíthatjuk, távolabb É felé újabb, esetleg földbe mélyített objektumokra mutató anomáliák jelentkeztek.

PALÁGYI SYLVIA

14 SZENTLÉLEKY T.: Az örvényesi bronzmecsés. A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 4. 1965, 105.